

Senķovs un elle

Nacionālā teātra izrāde *Spēlēju, dancoju* — vienkāršots skats uz pazīstamo Raiņa lugu

LEĢENDĀRAIS režisors Oļģerts Kroders reiz teicis: ja režisoram lugā kas jāmaina, tad jānem cita luga. Esmu par šo teikumu bieži domājusi un nonākuši pie savas formulas, kas lieliski der ari teātrim, kurā režisora vara ir neierobežota. Proti, ar lugu var darit jebko, vienīgais noteikums: gala rezultātam jābūt vismaz tikpat labam kā izejmateriālam.

Runājot par tāda limeņa dramaturģisko darbu, kāds ir Raiņa *Spēlēju, dancoju*, tas, protams, ir ambiciozs mērķis, kuram Elmārs Senķovs netrāpa pat mazliet. Režisora jaunāko iestudējumu politkorekti būtu saukt par pretrunigi vērtējamu, lai gan nekā pretruniga izrādē nav. Tas, kā to vērtēt, atkarīgs tikai no tā, vai jūsu pasaules redzējums sakrit ar Senķova uzskatiem.

Spēlēju, dancoju sākas ar skatu, kurā līgava Lelde dejo. Viņa izdejo augstāko cilvēka brīvību, remarkā ie-rakstījusi dramaturģe Justine Kļava, kura Raiņa lugu pielāgojusi Senķovs iestudējumam. Taču uz skatuves notiekšais vedina uz citām asociācijām, un drīzāk rodas sajūta, ka aktrises Elizabetes Skraстиņas atveidotā Lelde savā kāzu dienā ir apreibusi. Vai nu viņu savā varā tur mūzika, vai, interpretējot ciniskā atklātībā, narkotiskas vielas, taču faktu tas nemaina: Lelde

Recenzijas autore —
Zane Radzobe,
žurnāla *Ir teātra kritiķe*

**Ātri sāk gribēties,
lai joki būtu
asākiem zobiem**

•••
**SPĒLĒJU,
DANCOJU.**
Nacionālā
teātra Lielā zāle.
Nākamās
izrādes 29.
septembrī,
12. oktobrī.
10–34 €.

pārdozē. Bet tā vietā, lai sauktu ātrus un jauno sievieti «atkačātu», uz skatuves salasās ziņkārīgo viesu pūlis.

Ironiski, bet jautājums, «kas vajās pie jaunās sievietes nāves» (lai gan Lelde joprojām gārdz uz skatuves), tūlit aizmirstas, un tā vietā darbojoties personas metas cits citu slānīt ar dažādiem «ismiemi». Ligas Zelģes Meitas māte ir karjoša feministe, Evijas Krūzes Dēla māte pārstāv «nevalstisko sektoru», Matīsa Budovska līgavainis Zemgus acimredzami ir piedeiriņgs pie kādas partijas jaunatnes organizācijas un pa vakariem mil laikmetīgo mākslu (viņa solo ar Raiņa bisti, iecerēts ironiski, paradoksālā kārtā pieder pie izrādes interesantākajām idejām). Bet abas vecās kundzes — Indras Burkovskas Modere un Jura Lisnera Spīzmane — skatuves mālā veic tādu kā konferansē funkciju,

komentē notiekošo, vienlaikus spēlējot laikam taču Senķova priekšstatu par Nacionālā teātra skatītāju — dāmas skaļi iztin konfektes, nevar apklausināt mobilā telefona zvanišanu un skumst pēc istas mākslas, tas ir, sen mūžībā aizsauktajiem vecmeistariem Alfreda Jaunušana un Arnolda Linīņa.

Sākums ir diezgan brašs. Izrāde nosaukta par muzikālo satīru, un politisko zemtoņu iespējamība paškami kņudina. Tiesa, ātri sāk gribēties, lai joki būtu asākiem zobiem, bet tā ištīti nenotiek. Senķova pēdējās izrādes (arī Liepājā, Valmierā) skaidri rāda, kā režisors redz pasauli — tā ir deģenerējusies, iekšēji sabrukusi, trula vide, ko režisors ari neuzskata par vajadzīgu analizēt, viņš vienārši piefiksē. Līdzīgi uzskati ir daudziem, un būs skatītāji, kuri jutīsies gandarīti par savu domu atspoguļošanu uz skatuves. Bet tā ir tikai pirmā aina...

Seko divas stundas garās izrādes centrālā aina — Leldes glābējs Tots nonāk Velna rijā. Lielākā daļa izrādes ir pārrakstīts Rainis, dramaturģes Justīnes Kļavas versija par klasisko lugu, taču Velna rijā ir saglabāts Raiņa teksts. Rainis raksta poētiskā, simboliskā valodā, kur koncentrētā formā iespējams pārraidīt kompleksas idejas un zīmju sistēmas; Kļava lieto laikmetīgu, ikdiens valodu, kurā, saprotams, nav poētiska dzīļuma un daudznozīmības.

Tādā salikumā lugas vienāršošana ir neizbēgama. Tomēr būtu

IR IESAKA

29. SEPTEMBRIS

KONCERTUZVEDUMS. **POĒMA PAR SPĒLMANI DAILES TEĀTRA LIELAJĀ ZĀLĒ**

Režisors un dramaturgs Pēteris Pētersons radīja leģendāras izrādes un aizsāka dzejas teātra tradīciju Latvijā. Pētersona simtgadei par godu režisors Viesturs Kairišs un teātra muzikālās daļas vadītājs Juris Vaivods ar aktieriem, kori Kamēr... un pianistu Matisu Žilinski izveidojuši koncertuzvedumu. Izrādes arī 30. septembrī un 1. oktobrī. Biletes cena 15–37 €. Bilesuparadize.lv

29. SEPTEMBRIS –
1. OKTOBRIS

FESTIVĀLS. **LIEPĀJAS MĀKSLAS FORUMS KONCERTZĀLĒ LIELAIS DZINTARS**

Festivāls pulcēs Latvijas un ārzemju māksliniekus — muzīcēs skotu ģitārists Šons Šibe (attēlā), dīdžejs Ksenija Kamikaza rīkos reiva ballīti, ansamblis *Roomful of Teeth* uzstāsies ar *a cappella* koncertu, klubā *Fontaine Palace* būs avangarda flamenko, varēs dzirdēt sutartiņu dziedājumus un noskatīties dejas izrādi *Satīkt*. Noslēgumā Jūrmalas parkā izrāde *Visi putni skaistīsti dzied*. Biletes cena 10–20 €. Bilesuparadize.lv

Kungs – Arturs
Krūzkops, Lelde –
Elizabete
Skrastiņa

pamats gaidīt, ka to mazumiņu, ko mākslinieki no Raiņa lugas nošķēlusi, viņi izanalizēs līdz dzīlēm. Taču izrādās, ka režisors *Spēleju, dancoju* ir sapratis tikai līmeni «mēs visi dzīvojam velnu rijā». Un tā ir... šokējoša atklāsme. Tas ir kā sēdēt pie tukša basketbola laukuma ar neieslēgtām gaismām un uzskatīt, ka esi noskatījies gadīmata maču.

Seņkova izrādi izturamu padara «bilde» – kā allaž (šoreiz kā pašvērtība), skaistā Reiņa Suhanova scenogrāfija, Ilzes Vitoliņas tēri un Nacionālā teātra aktieri, kas spēlē ar lielu pašatdevi. Tur, kur uzdevumi bijuši konkrēti, spēlē ļoti labi – gribas izcelt Indras Burkovskas un Lisnera duetu, Uldi Silīni Velna zēna lomā.

Uz abiem Velnu rijas darbojiem – Egonu Dombrovski (Trejgalvis) un Arturu Krūzkopu (Kungs) – vienmēr interesanti skafities, bet viņi vairāk aizraujas ar ārējo formu, mazāk ar tēlu iekšējo saturu. Velnu lielais noziegums iestudējumā ir vienkāršs – viņi nav Seņkovs, phu tu, Tots. Režisors identificēšanos ar galveno varoni šoreiz grūti ignorēt, tāpēc šķiet ironiski, cik vienkāršoti Seņkovs uzlūko Raiņa Totu. Viņam pietiek ar to, ka Raimonda Celma atveidotais rokmūzikis Tots spēlē gitaru labāk nekā vairums, un par viņa noslēpumaino dabu, pretrunigajām attiecībām ar dievišķajiem un velnišķajiem spēkiem vai varoņa nojeto, visai sarežģito un sāpīgo izšķiršanās un upurešanās ce-

ju, režisors neinteresējas. Acīmredzot domā, ka šis mūsdienīgais Tots ir pati pilnība – pietiek ar to, ka viņš, atvainojiet par ironiju, nejauši kļuvis par mākslinieku. Mākslinieka mokošie meklējumi, attīstība, kāds mērķis mākslā un dzīvē nav nepieciešams...

Bet Raiņa lugā aprakstītās Tota brīnumvaras risinājumu režisors uzticējis radošajai komandai, kam saņacis... nezinu, smieties vai raudāt. Gaismu mākslinieks Oskars Prauliņš palaiž lāzera staru miroņsvecītes «lōmā», komponists Edgars Mākens ieļiek Totam rokās elektrisko gitaru un pasludina to par svaigu muzikālu ideju... Ko gan vēl piebilst? Reti gadās, ka ambīcijas ar izpildījuma līmeni tik ļoti neiet kopā. ●

30. SEPTEMBRIS

KONCERTS. ALEKSANDRA ANTONENKO SOLOKONCERTS MAZAJĀ MEŽOTNES PILĪ

«Koncerts būs ar itāļisku un pat siciliešu vērienu, jo dziedāšu ne tikai itāļu komponistu, bet arī Stefano Donaudi skaņdarbu *O del mio amato ben*. Programmai esam izvēlējušies ārijas, kuras apguvu studiju laikā, un tās tiks papildinātas ar pilnīgi jauniem skaņdarbiem, kurus līdz šim nekad neesmu dziedājis,» saka Aleksandrs Antonenko. Biletes cena 30–50 €. Bilesuparadize.lv

6.–8. OKTOBRIS

FESTIVĀLS. SKANU MEŽS KULTŪRAS VIETĀ HANZAS PERONS

Festivālu *Skanu mežs* britu medijs *The Wire* pērn nodēvējis par lielāko avangarda mūzikas festivālu Baltijā. Galvenie viesi šogad būs duets *Amnesia Scanner* no Berlīnes, Viljams Pārkers un Hamīds Dreiks, Pulicera balvas laureāts Reivens Čakons (attēlā), japāņu vokāliste *Phew* un citi. 30. septembrī notiks atklāšanas pasākums koncertzālē *Tu jau zini*, kur Tallinas ielas kvartālā. Biletes cena 35 €. Bilesuserviss.lv